

Ruimteboekhouding RSV

DEPARTEMENT
OMGEVING

bekijk online versie: <https://indicatoren.omgeving.vlaanderen.be/indicatoren/ruimteboekhouding-rsv>

Geografisch bereik
Vlaanderen

Temporeel bereik
1994-2024

Laatste update
14/05/2024

De begroting van de ruimte, die in de tweede herziening van het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) werd opgenomen, legt de kwantitatieve streefcijfers vast van de toe- en afnames van de oppervlakten van de verschillende bestemmingscategorieën. De ruimteboekhouding Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RBH RSV) is het monitoringsinstrument waarmee de opvolging van streefcijfers met betrekking tot deze bestemmingscategorieën berekend wordt. Het gaat om een monitoring van gepland landgebruik. Bijgevolg geeft die geen informatie over het feitelijke ruimtegebruik weer.

Voor de meest recent berekende **toestand op 1/1/2024** werden totaalcijfers en saldo's berekend en vergeleken met de streefcijfers bepaald in de tweede gedeeltelijke herziening van het RSV (definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering op 17 december 2010). De resultaten staan weergegeven in onderstaande tabel.

Ruimteboekhouding RSV

De foutenmarge op de berekening, omwille van schaal- en nauwkeurigheidsverschillen tussen de verschillende plannen, wordt opgevangen door de totaalcijfers af te ronden tot op honderdtallen.

Bestemmings-categorie	Totaal 1/1/1994	Totaal 1/1/2007	Totaal 1/1/2024	Saldo 1/1/2024 t.o.v. 1/1/1994	Streefcijfer RSV	Evolutie van saldo richting streefcijfer
Wonen	227.500	227.400	227.100	-400	227.500	nvt
Recreatie	18.300	19.200	20.500	+2.200	21.000	81,5%
Natuur	111.100	122.500	130.400	+19.300	150.000	49,6%
Overig groen	35.300	34.300	36.000	+700	34.000	nvt
Bos	42.300	44.300	45.400	+3.100	53.000	29,0%
Landbouw	807.600	794.500	782.500	-25.100	750.000	43,6%
Industrie – buiten poorten	39.100	42.400	45.800	+6.700	66.000	69,1%
Industrie – poorten	17.200	17.100	16.400	-800		nvt
Overige	60.200	57.800	55.500	-4.700	58.000	nvt
Totaal	1.358.600	1.359.500	1.359.600	+1.000	1.359.500	

Er treedt zoals gewoonlijk slechts een beperkte evolutie op in de oppervlaktecijfers van de bestemmingscategorieën.

De categorie 'Wonen' blijft stabiel, na de daling van enkele honderden hectares gedurende de voorafgaande jaren.

De categorie 'Natuur' gaat, na de gestage stijging gedurende de vorige jaren, er wat op achteruit. Deze categorie zit, met minder dan 50% van de door het RSV nagestreefde toename sinds nulmeting 1994, nog steeds ver van het einddoel.

De oppervlakte van categorie 'Bos' groeit (net als vorig jaar) opnieuw met ongeveer 400 ha. Daarmee zit deze categorie in totaal terug op het niveau van begin 2020 (toen er netto bijna 800 ha bestemd bos naar bestemde natuur werd omgezet). Ze blijft echter nog onder het totaal van 2016 en ook nog heel ver van het RSV-streefdoel van ruim +10.000 ha t.o.v. 1994 (29%).

De wederzijdse uitwisseling tussen categorieën 'Natuur' en 'Bos' is grotendeels een gevolg van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen vastgesteld binnen het gebiedsgericht programma van de Afbakening Agrarische en Natuurlijke Structuur (AGNAS). Voor het AGNAS-programma is het onderscheid

tussen deze beide categorieën van minder belang; ze worden bekeken als één pot die globaal moet stijgen. Zo is bijvoorbeeld de omzetting van categorie 'Natuur' naar 'Bos' vaak louter het gevolg van het aanpassen van de bestemmingscategorie van bestaande grote boscomplexen gelegen in de categorie 'Natuur', waarbij er op het terrein niets zal wijzigen aan het werkelijk landgebruik (dat was en blijft bos).

De categorie 'Industrie' blijft verder stagneren. Deze categorie zit met 69% t.o.v. 1994 wel veruit het dichtst bij het RSV-streefdoel voor bijkomende 'Industrie'.

Ten slotte merken we nog op dat er bij de publicatie van meetjaar 2022 een belangrijke aanpassing aan de afbakeningscontour van de linkeroever in de Antwerpse zeehaven werd uitgevoerd. Voor meer details en de cijfermatige gevolgen daarvan verwijzen we door naar de rubriek 'Methodiek' hieronder.

Aanvullende informatie

Definitie

De begroting van de ruimte, die in de tweede herziening van het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) werd opgenomen, legt de kwantitatieve streefcijfers vast van de toe- en afnames van de oppervlakten van de verschillende bestemmingscategorieën. Men streeft voor het ritme van die bestemmingswijzigingen een proportioneel evenwicht na tussen de nog te realiseren taakstellingen voor de verschillende bestemmingscategorieën. De ruimteboekhouding RSV (RBH RSV) is het monitoringsinstrument waarmee de opvolging van deze streefcijfers met betrekking tot bestemmingscategorieën berekend wordt. Het gaat om een monitoring van gepland landgebruik. Bijgevolg geeft die geen informatie over het feitelijke ruimtegebruik weer.

De benaming 'ruimteboekhouding' is indertijd ongelukkig gekozen. Het oorspronkelijke doel was een opvolging van het begrote ruimtegebruik in Vlaanderen: hoeveel ruimte was er in 1994 (de nulmeting) beschikbaar voor elk van de verschillende ruimtegebruikende functies (wonen, werken, natuur, landbouw), en wat was de wenselijke evolutie tegen 2007 na de uitvoering van de eerste versie van het RSV? Door een gebrekkig kwantitatief inzicht in het werkelijke ruimtegebruik en de planinstrumenten die beschikbaar waren, werden deze doelstellingen vertaald naar de bestemmingscategorieën op de bestaande en de nieuwe bestemmingsplannen, wat dus het geplande landgebruik weergeeft. Bovendien werden er in het RSV niet voor elke RBH-categorie streefcijfers vastgelegd. Er waren vooral kwantitatieve taakstellingen voor wonen, recreatie, industrie, natuur, bos en landbouw. De andere bestemmingen werden aan 2 categorieën met 'overige bestemmingen' toegewezen, louter om de 'boekhouding' sluitend te maken, maar dus zonder beleidsmatige meerwaarde.

In de tabel worden, naast de huidige toestand, ook de nulmeting van 1/1/1994 uit het oorspronkelijke RSV én de nulmeting van 1/1/2007 uit de tweede herziening van het RSV opgenomen. De oppervlaktesaldo's worden, conform vroegere RBH-cijfers, t.o.v. 1/1/1994 berekend. Naast deze saldo's wordt in de laatste kolom een bijkomende indicator opgenomen die weergeeft in welke mate het saldo al in de richting van de streefcijfers van de betreffende bestemmingscategorieën geëvolueerd is. Deze wordt bekomen door, voor de gevallen waar het relevant is, het saldo te nemen vanaf de eerste nulmeting tot het totale streefcijfer, en dan te berekenen voor welk percentage het werkelijk saldo dit streefsaldo al ingevuld heeft. De streefcijfers RSV gaan uit van de bijgestelde ruimtebegroting opgenomen in de tweede herziening van het RSV (definitief vastgesteld december 2010). Deze herziening impliceerde hogere streefcijfers voor recreatie en industrie ten opzichte van het oorspronkelijk RSV.

Het totaalcijfer van Vlaanderen geeft de totale oppervlakte weer waarvoor een ruimtelijk verordend plan bestaat. De som van de saldo's bedraagt afgerond +1 000 ha, omwille van de uitbreiding op zee van de havens van Zeebrugge én Oostende t.o.v. toestand 1994. Omdat er in deze gevallen daadwerkelijk land werd gewonnen op de zee, worden deze oppervlaktewaarden opgenomen in de tabel met de RBH-resultaten.

De zogenaamde "strand-RUPs" (zowel de gewestelijke als de provinciale) zijn buiten deze RBH-cijfers gehouden, omdat die op plaatsen liggen waar voorheen nooit gewestplanbestemmingen van kracht waren, en de betrokken RSV-taakstellingen (Natuur, Recreatie) niet hiervoor bedoeld waren. Concreet gaat het op vandaag om 503 ha die toegewezen kan worden aan de categorie 'Natuur', en 1007 ha aan de categorie 'Recreatie'. Deze oppervlaktewaarden zijn dus niet opgenomen in de tabel met de RBH-resultaten.

Voor de categorie 'Industrie - poorten' wordt uitgegaan van de afbakening van de zeehavens zoals juridisch vastgelegd in de betreffende gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP). Indien afbakeningslijnen vastgesteld in GRUP voorwerp zijn van vernietiging door de Raad van State, wordt teruggegrepen naar vroegere hypothesen van afbakeningen of naar andere juridische onderbouwingen.

Bijgevolg werd, vanaf de berekening van toestand 1/1/2022, voor de afbakening van de linkeroever van de zeehaven Antwerpen uitgegaan van het voorkeursbesluit van het complex project Extra Containerbehandelingscapaciteit Antwerpen in plaats van de hypothetische afbakening die werd

gehanteerd na de betreffende RvS-vernietiging in 2017. Op 30 maart 2022 hebben dertien partijen zich immers akkoord verklaard met het "Verbond voor de toekomst en leefbaarheid van het ommeland van de haven van Antwerpen, de polders op Linkerscheldeoever". Dit betekent dat de procedures voor de Raad van State worden ingetrokken en dat het voorkeursbesluit standhoudt. Deze ingreep had vooral gevolgen voor de categorie 'Industrie - poorten', die gevoelig kleiner werd. Verder had deze aanpassing vooral impact op de categorieën 'Landbouw' en 'Industrie - buiten poorten' (waarnaar een groot deel van 'Industrie - poorten' overgeheveld werd), waardoor het totale oppervlaktecijfer van 'Landbouw' minder snel daalde en dat van 'Industrie - buiten poorten' steeg, hoewel er in 2021 eigenlijk geen bijkomende bestemmingen naar die categorieën toe gebeurden.

Een verrekening in de Ruimteboekhouding gebeurt pas na de definitieve goedkeuring van een plan. Alle planningsprocessen die na 1/1/2024 afgerond of ver gevorderd zijn, zijn bijgevolg nog niet zichtbaar in dit resultaat.

De foutenmarge op de berekening, omwille van schaal- en nauwkeurighedsverschillen tussen de verschillende plannen, wordt zoals steeds opgevangen door de totaalcijfers af te ronden tot op honderdtallen.

Bovenliggende onderwerpen

[Ruimte](#)

[Instrumentarium](#)